

KONINGSSPEL

LINDA DIELEMANS

met tekeningen van
SANNE TE LOO

Leopold / Amsterdam

1

WEST

Het mes schraapte over het gladwitte bot van de walrussnuit, niet één keer, maar eindeloos vaak, steeds weer opnieuw. Schraap, schraap, schraap... Dunne botflintertjes dwarrelden neer op Auga's schoot en nestelden zich in de wol van haar tuniek, alsof het vliegenvleugeltjes sneeuwde.

'Lukt het, Auga?'

Ze keek op, maar alles was wazig. Waziger dan gewoonlijk, in elk geval. Ze moest toch eens leren knippenen terwijl ze werkte. Auga veegde over haar ogen en kniep ze nog één keer stijf dicht voordat ze met een glimlach omhoogkeek naar haar vader.

'Dit is de laatste,' zei ze. 'Dan zijn ze allemaal versierd.'

'Mooi zo. Laat eens zien?'

Hij ging zitten op de rand van de brede, houten bank en schoof op zijn handen naar achteren, naar Auga toe. Ze blies over de nieuwe lijn die ze net had gekerfd, zittend in het licht van de brede zonnestraal die via het rookgat in het dak precies op haar werkplek scheen. Het stof dat omhoog wolkte, liet haar niezen.

‘Proost,’ zei vader.

Hij pakte de snuit bij de slagstanden vast en trok hem naar zich toe. Auga wist zeker dat ze nog nooit iets mooiers had gemaakt, maar toch sloeg haar hart een slag over.

Als hij maar goed genoeg is, dacht ze, als hij maar goed genoeg is, dan...

‘Dit is prachtig, Auga.’

Vader liet zijn vingers langzaam over het snijwerk glijden. Over het neusgat, dat ze zo had uitgehold en gladgemaakt dat het de vorm van een lepelbladblaadje had gekregen. Over de strakke lijnen die langs de zijkant en onderkant van de snuit richting de slagstanden liepen. Over de runen die ze zo zorgvuldig had neergezet, een goede wens voor de aartsbisschop in Nidaros...

‘Ik moet alleen die laatste lijn nog afmaken, en dan alles vijlen en polijsten,’ zei ze met een stem die hopelijk klonk alsof het allemaal niets bijzonders was, gewoon een simpel klusje dat ze elke dag deed.

‘Dat hoeft al bijna niet meer! Zo mooi is hij.’

Vader keek haar met glimmende ogen aan.

‘Hier kan ik mee aankomen in Noorwegen, kleintje. We zullen de aartsbisschop eens laten zien waar de Groenlandse rijkdom écht vandaan komt. Niet van de bisschop in Gardar, o nee! Van ons. Van West.’

‘We,’ had hij gezegd. Zou dat betekenen...? Auga voelde haar wangen warm worden. Snel leunde ze weg van het licht, zodat haar vader het niet zou zien. Eigenlijk zou ze het gewoon moeten vragen, maar ze durfde niet. Want dan zou hij erover gaan nadenken, écht gaan nadenken, en dan zou hij haar nooit meenemen. Dan zou ze voor altijd vastzitten in dit huis, in deze fjord, op dit wilde, ijzige eiland waar ze zoveel van hield, maar waar ze tegelijkertijd ook zo graag weg wilde.

Vader klopte op Auga’s knie.

‘Mijn kleine kunstenaar,’ zei hij. ‘Je werkt zo hard! Misschien wel harder dan wie dan ook op dit eiland.’

Auga haalde haar schouders op en keek naar haar handen.

‘Niet volgens moeder,’ zei ze. ‘Of Mábil.’

Even was het stil.

‘Je moeder denkt anders dan wij, kleintje, dat weet je,’ zei hij toen ernstig. ‘Ik ben ermee bezig, geef me nog wat tijd. Maar Mábíl heeft haar mond te houden. Ze moet haar plek kennen. Wat zei ze?’

‘Niets,’ mompelde Auga. ‘Ze zei niets.’

Mábíl was al vervelend genoeg. Een standje zou dat alleen maar erger maken. Vader zuchtte en tilde haar kin op, zodat ze hem wel móést aankijken. Zijn ruwe vingers schuurden lichtjes tegen haar huid.

‘Jouw ogen maken je niet minder dan anderen, of slechter. Ze zijn juist een geschenk. Jij kunt iets wat niemand anders kan, Auga. Op een dag zal iedereen dat zien. Misschien wel sneller dan je denkt.’

‘Ja, vader.’

Hij keek haar even onderzoekend aan.

‘Hm. Vooruit dan maar.’

De planken kraakten onder zijn gewicht terwijl hij weer terug naar voren schoof en soepel van de bank af wipte. Hij liep langs de haard, porde het vuur wat op en liep toen de hal uit, maar niet voordat hij haar nog een snelle knipoog had gegeven. Ze zag het aan de manier waarop hij over zijn schouder keek, en hoe de vlekken waaruit zijn gezicht op deze afstand bestond, veranderden van plek. Auga ademde diep in en weer uit. Ze wilde even niet aan haar ogen denken, aan haar moeder of aan Mábíl, hun bediende. Vader was blij met haar werk. Dat was het belangrijkste.

Ze keek om zich heen, naar de slaapbanken aan de overkant, vol slordige hopen gekreukte dekens, naar de gereedschappen en zware houten kisten op de werkbanken naast en achter haar. In de langwerpige haard op de vloer flakkerden lage, onrustige vlammen, die net niet alle schaduwen uit de schemerige hoekjes konden verjagen. Ze miste de geuren en geluiden van vader en zijn mannen die, nu de lente was begonnen, vooral buiten aan het schip en de kleinere boten werkten. Maar tijdens de winter, als het écht koud was, herstelden ze hier in deze hal hun versleten gereedschappen, of repareerden ze gaten en scheuren in de zeilen.

Vader stond erop om dat zelf te doen, ook al was het eigenlijk vrouwenwerk en was moeder er ieder jaar weer woest over. Maar dat kon hem niets schelen, en daar was Auga blij om. Ze was blij dat tenminste één iemand in dit huis tegen haar moeder durfde in te gaan.

Als vader Auga deze winter niet had gevraagd om de walrussnuiten te versieren in plaats van de slagstanden uit het bot te breken zoals gewoonlijk, was ze allang klaar geweest met haar taak. Dan had ze nu in de andere hal gezeten, bij de vrouwen. Daar brandde het haardvuur altijd fel om de weefgetouwen bij te lichten, en de tafels met de smalle bankjes waarop moeder en Mábil, en vaak ook Bera en Finna sponnen, naaiden, haakten of borduurden. Dat laatste ging allemaal nog wel, maar het weven – volgens moeder het belangrijkste werk dat een vrouw kon doen – haatte Auga tot in het merg van haar botten. Om het weefzwaard precies goed tussen de draden te kunnen steken, moest ze zowat met het puntje van haar neus op het weefgetouw gaan staan. Daardoor was ze langzaam, en maakte ze gemakkelijk fouten. Dan stak ze haar weefzwaard achter twee draden langs in plaats van één. Ieder ander zou dat al gauw in de gaten hebben als ze een stapje achteruit deden om naar het patroon van de stof te kijken, maar Auga niet. Als zij van het weefgetouw wegstapte, loste dat patroon op in het waas dat haar slechte ogen ervan maakten. Meestal merkte ze pas dat er iets verkeerd was gegaan, als haar moeder kwam kijken. En dan moest ze alles uithalen en opnieuw beginnen.

Ze wist dat Mábil haar achter haar rug uitlachte, dat moeder steeds kwader werd en de andere vrouwen medelijden met haar hadden. Ze wilde het geen van alle. Wat ze wél wilde, was dat haar moeder eindelijk toegaf dat haar dochter beter bij het weefgetouw kon wegblijven. Er waren genoeg andere dingen die ze kon doen, dingen die net zo nuttig waren. Melk roeren, boter kneden of kaas persen bijvoorbeeld. Ze kon de zware houten emmers vol zure wei naar de tonnen sjouwen waarin het vlees werd bewaard. En ze kon dít. Ze keek naar de walrussnuit aan haar voeten. Bot, ivoor, gewei, hout, speksteen, het maakte niets uit. Als ze in haar hoofd had wat ze wilde maken, dan werd het dat. Een kookpot, een kam, een

lepel of een lampje, allemaal versierd met draken, ranken of runen die ze fijner en preciezer kon snijden dan wie dan ook. Door haar ogen, die in de verte misschien niet veel zagen, maar van dichtbij des te meer. En anders dan bij het grote, brede weefgetouw, kon ze iets kleins als een kam of speelstuk zo dichtbij houden als ze maar wilde, zonder ooit het overzicht te verliezen. Maar voor haar moeder was het niet goed genoeg. Het was mannenwerk, zei ze. Niet geschikt voor de dochter van de hoofdman. Die hoorde te weven.

Auga schoof een stukje naar achteren, waar de zonnestraal uit het rookgat inmiddels naartoe was gegleden, en wiebelde even heen en weer. Het enige wat ze miste uit de vrouwenhal waren de met eendendons gevulde kussens op de banken. Ze legde de walrussnuit weer op haar schoot en reikte naar haar mes. Alleen die laatste lijn nog. En misschien kon ze dan voor het eind van de dag alvast wat vijlen.

‘Hier ben je!’

Auga glimlachte zonder op te kijken van haar werk. Ze hoefde Bersi niet te zien om te weten dat hij het was die naar binnen was gestormd.

‘Waar zou ik anders zijn?’ zei ze. ‘Ik zit hier al de hele winter.’

Intussen liet ze haar vijl met zachte bewegingen over de laatste lijn van de walrussnuit glijden. Ze voelde de littekens die haar mes op het bot had achtergelaten verdwijnen onder haar vingers.

‘Jaha,’ zei Bersi ongeduldig. ‘Maar het is bijna donker buiten! Wil je het noorderlicht nog zien of niet? Het is de laatste nacht! Heeft je vader dat niet gezegd?’

‘De laatste nacht? Nu al?’

Daarom rommelde haar maag dus zo! Nu ze erover nadacht, was het ook wel heel lang geleden dat ze iets gegeten had. Niemand had haar geroepen voor het avondmaal. Maar als het de laatste nacht was, dan klopte dat wel. Dan aten ze altijd buiten, onder de

sterren, zodra de groene vlammen in de lucht te zien waren. En dat was nu vast bijna. Auga legde de walrusnuit voorzichtig opzij, aaide nog heel even over de lijn die ze zojuist had gladgemaakt, en schoof toen van haar bank af.

Bersi was al helemaal ingepakt tegen de kou, zodat hij eruitzag als een kleine bruine beer. Zijn blonde krullen waren verstopt onder zijn wollen kap, behalve één lok op zijn voorhoofd, die bijna in zijn oog hing. Hij veegde hem ongeduldig opzij.

‘Kom nou!’ riep hij, en Auga grinnikte.

Ze volgde Bersi de deur door, naar het schemerige kamertje dat de twee grote hallen in het huis van elkaar scheidde. Ze vond haar mantel van rendierbont aan een van de haken in de wand, sloeg hem om haar schouders en trok ook haar wollen kap over haar hoofd. De stof bedekte haar nek en schouders, een stuk van haar voorhoofd en de zijkanten van haar gezicht. Ze wreef over haar wang. In het begin was het gekriebel altijd het ergst.

‘Ik ben er klaar voor,’ zei ze.

‘Eindelijk,’ verzuchtte Bersi, en hij duwde haar vooruit richting de deur.

‘O!’ riep Auga zodra ze buiten stond en omhoogkeek. ‘Kijk dan!’

Het was dan wel de laatste nacht, maar echt donker werd het al niet meer. Niet meer zo diepzwart dat je het gevoel kreeg te verdrinken in een zee van sterren, en alleen de schaduwen van de heuvels aan de overkant van de fjord je ervan verzekerden dat je nog met twee voeten op de grond stond. Vannacht was de hemel hooguit donkerblauw, en de lichte gloed achter de heuvels in het oosten liet al zien dat er een volle maan aankwam. Maar de groene sluier van het noorderlicht was feller dan Auga hem ooit gezien had, en bewoog alsof hij wapperde in de wind. Het waren de gletsjers, die het grootste deel van het jaar hun groene vlammen de lucht in stuurden. Het dansende noorderlicht herinnerde de mensen in de fjorden eraan dat ze woonden in een land geregeerd door ijs, zo fel, hard en koud dat het brandde met een vuur dat de hele hemel vulde. Maar nu kwam de zomer eraan, werden de dagen langer en warmer, en zouden de gletsjers gaan smelten. Als het ijs huilde, brandde het niet. Totdat de kou weer terugkwam.